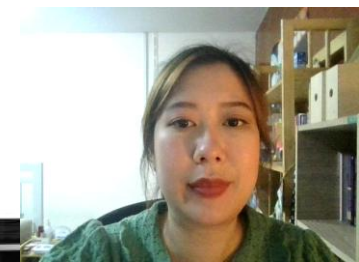

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

บทที่ 2

วรรณกรรมวิจารณ์แนวโครงสร้างนิยม

อาจารย์ชอบคุณ สมบูรณ์วงศ์

สาขาวิชาภาษาไทยเพื่ออาชีพ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

สิริวรปัญญา

พาวเวอร์พอยท์ประกอบการบรรยาย
รายวิชาวรรณกรรมวิจารณ์เชิงปฏิบัติ
รหัสวิชา **1543117**

ความเป็นมาของทฤษฎีโครงสร้างนิยม

จุดเริ่มต้น

- แนวคิด
ภาษาศาสตร์ของ
เฟร์ดีนันด์ เดอ
โซซูร์

ลักษณะ

- การศึกษา
วรรณกรรมตาม
แนววิทยาศาสตร์
- วรรณกรรมมีระบบ
และโครงสร้าง

แนวการศึกษา

- สนใจโครงสร้างที่
ชัดเจน
- ไม่ให้ความสำคัญ
กับชีวประวัติผู้แต่ง

แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีโครงสร้างนิยม

ภาษาเป็นระบบหนึ่งของเครื่องหมายหรือสัญญาณ (signs)

ภาษาสร้างหรือสถาปนาความจริงสำหรับมนุษย์

ภาษาเป็นตัวกำหนดความหมายให้แก่มนุษย์

ตัวบท

โครงสร้างนิยมกับแนวคิด
มรณกรรมของผู้แต่ง

ความหมาย

มโนทัศน์ทางภาษาศาสตร์ของ ไชยบุรี

การจำแนกระหว่างภาษากับการใช้ภาษา

มนุษย์เป็นเพียง “ร่างทรง” ของภาษาหรือโครงสร้างรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

คำหมายถึงภาพ ตัวแทนความคิดที่มีความหมาย เสียงจึงไม่ใช่คำ

ภาษาเกี่ยวกับสังคมและปัจเจกบุคคล ถูกกำหนดโดยวัฒนธรรมของผู้ใช้

แนวคิดที่ว่าด้วยสัญญาและความหมายของสัญญา

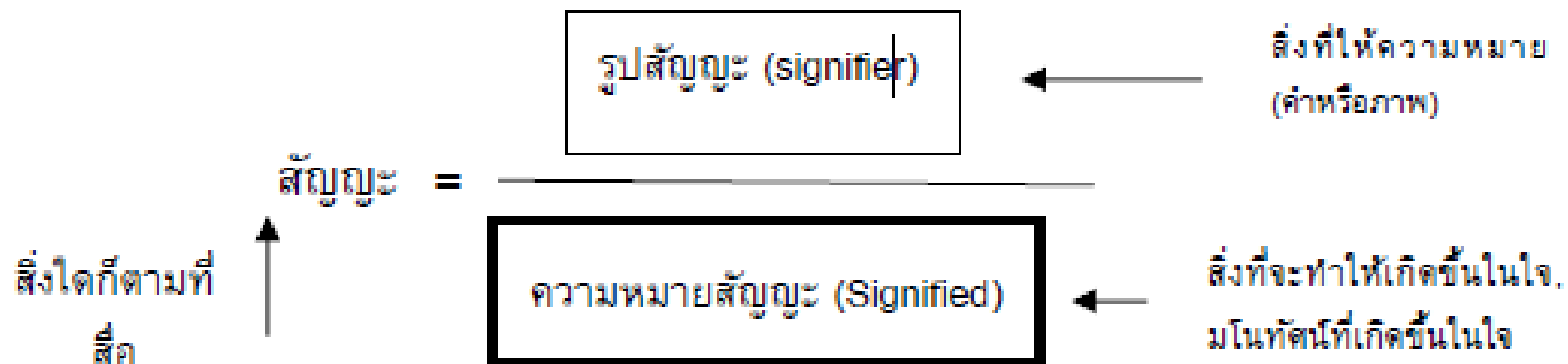
ความหมายของคำ
ประกอบด้วย

1. สัญญา หรือ เครื่องหมาย

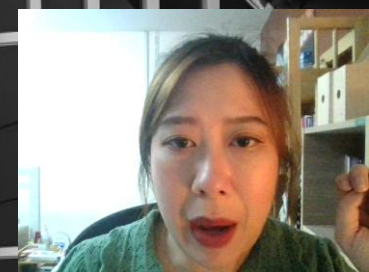
2. ความหมายสัญญา

แนวคิดเกี่ยวกับสัญญะและความหมายของสัญญะของ เฟอ์ร์ดีนันด์ เดอ โซซูร์

รูปภาพที่ 2.2 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสัญญะ รูปสัญญะกับความหมายสัญญะ
ที่มา ธัญญา สังขพันธานนท์, 2560, หน้า

แนวคิดเกี่ยวกับสัญญะและความหมายของสัญญะของ เฟอ์รดีน็อง เดอ โซซูร์

• 1) รูปสัญญะ (signifier)

รูปสัญญะคือรูปแบบ
ใหม่ ๆ ก็ตามที่ถูก
นำมาใช้เพื่อถ่ายทอด
ความหมาย เช่น
ตัวหนังสือ ภาพ เสียง
และอื่น ๆ

• 2) ความ หมายสัญญะ (signified) คือ

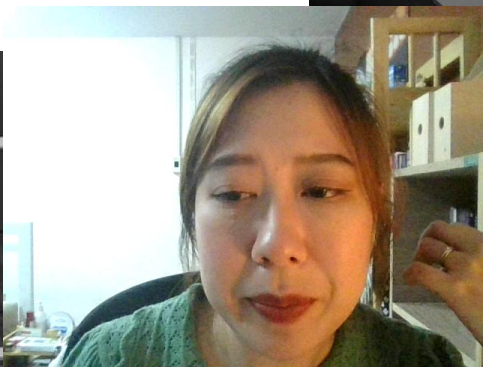
แนวคิดที่ภาพ เสียง
หรือตัวหนังสือนั้นสื่อ
ออกมา เช่น
ความหมายของไฟ
จราจร

- เครื่องหมายสัญญะ
ทำหน้าที่เป็นตัวแทน
หรือยืนยันถึง
บางอย่าง เช่น
ความหมาย
(meaning) มโน
ทัศน์ (concept)
หรือความคิด
(idea) ในสิ่งซึ่งอ้าง
ถึงในรูปสัญญะ

แนวคิดเกี่ยวกับสัญลักษณ์และความหมายของสัญลักษณ์ เฟอร์ดิน็อง เดอ โซซูร์

- รูปสัญลักษณ์คือ ตัวอักษร ท่าทาง ฯลฯ ส่วนความหมายสัญลักษณ์คือ สิ่งที่รูปสัญลักษณ์อ้างอิงถึง
- เช่น เมื่อกล่าวถึงสัญลักษณ์ “แมว” พยัญชนะและสระที่ประกอบขึ้นเป็นคำว่า “แมว” คือรูปสัญลักษณ์ ส่วนภาพ “สัตว์ 4 ขาขนปุยที่ร้องเหมียว” ที่ปรากฏขึ้นในจินตนาการคือความหมายสัญลักษณ์
- โซซูร์เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างรูปสัญลักษณ์กับความหมายสัญลักษณ์ ไม่ได้เป็นไปตามเหตุผล กล่าวคือ ความหมายสัญลักษณ์ “สัตว์ 4 ขาขนปุยที่ร้องเหมียว” มีรูปสัญลักษณ์ที่แตกต่างกันไปตามภาษาต่างๆ อาทิ cat chat หรือ gatto

ตัวอย่าง

1. รูปสัญลักษณ์ คือ ดอกกุหลาบสีต่าง ๆ
2. ความหมายสัญลักษณ์ คือ ความหมายของสีดอกกุหลาบ
3. สัญลักษณ์ จะต้องมืทั้งรูปและความหมาย

ตัวอย่าง

1. รูปสัญลักษณ์ คือ ธงไตรรงค์
2. ความหมายสัญลักษณ์ คือ ความหมายของสีธงแต่ละสี
 - 2.1 สีน้ำเงิน หมายถึง พระมหากษัตริย์
 - 2.2 สีขาว หมายถึง ศาสนา
 - 2.3 สีแดง หมายถึง ชาติ
3. สัญลักษณ์ จะต้องมืทั้งรูปและความหมาย

2.4 ทฤษฎีสัญญาและมายาคติของโรลิ่งค์ บาร์ตส์

- “มายาคติ” หรือ **Mythologies (1972)** บาร์ตส์ได้วิเคราะห์การสื่อความหมายของสัญญาะ
- ที่เป็นการสื่อความหมายในระดับลึกและเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมซึ่งเขาเรียกว่า “มายาคติ” (myth)
- หนังสือที่ชื่อ **Mythologies** บาร์ตส์ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับ “มายาคติ” ว่า เป็นกระบวนการใช้ภาษา
อำพรางความหมายที่แท้จริงของภาษาเอาไว้

สิริวรปัญญา

ตัวอย่าง

มายาคติเรื่อง ความรุนแรงทางเพศผ่านสื่อ

<https://knowledge.tijthailand.org/th/infographic/detail/4>

มายาคติทางการเรียนรู้ที่ ‘ปั้นให้รุ่ง’

<https://bookscape.co/3-myths-of-learning>

มายาคติเรื่อง
ความรุนแรงทางเพศ
ผ่านสื่อ

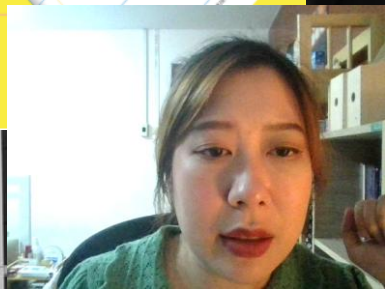
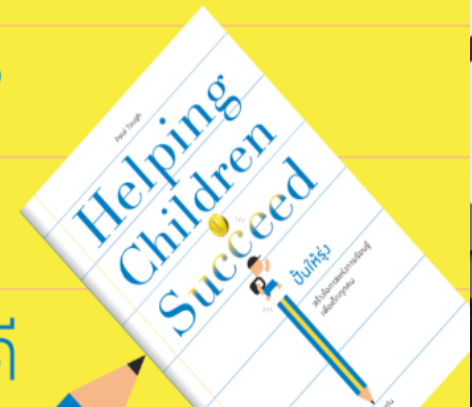
SO
SPEAK UP
SPEAKOUT

3 มายาคติ

ทางการเรียนรู้ที่ ‘ปั้นให้รุ่ง’

ชวนคิดหาทางออกใหม่

เพื่อให้เด็กทุกคนโตไปได้ดี

2.5 มโนทัศน์สำคัญของทฤษฎีโครงสร้างนิยม

- ความหมายเกิดขึ้นผ่านความแตกต่าง เช่น “woman” และ “lady”
- โครงสร้างของคู่ความแตกต่าง เช่น สิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต เพศชายและเพศหญิง
- สัญญะคือ การนำตัวสื่อ/ตัวหมาย กับความหมายมารวมกัน
- สัญญะบางอย่างได้นำเอาความหมายทางวัฒนธรรมที่กว้างขวางติดมาด้วย สิ่งนี้คือมายาคติ
- แนวคิดโครงสร้างนิยมเห็นว่า “ความจริง” ไม่ได้เป็นเพียงรหัสอย่างเดียวนั้น แต่บางครั้งก็เป็นชนบด้วย
- ความจริงเป็นสิ่งที่เกิดจากการประกอบสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม

สิริวรปัญญา

- ทฤษฎีโครงสร้างนิยมมาจากแนวคิดภาษาศาสตร์เชิงโครงสร้างของเฟร์ดีนันด์ เดอ โซซูร์ และมีอิทธิพลต่อการศึกษาวรรณคดีและวรรณกรรม ซึ่งไม่ได้เน้นที่สุนทรียะแต่เป็นการศึกษาโครงสร้างสากล แบบแผนในวรรณกรรมซึ่งมีระบบและโครงสร้าง
- ทฤษฎีสัญญะและมายาคติของโรลิ่ง บาร์ตส์ ยังถือเป็นระบบการสื่อสารและให้ความหมาย ซึ่งขึ้นอยู่กับประวัติศาสตร์ชุดหนึ่ง มีขีดจำกัดในการใช้ และมีกระบวนการทำให้เกิดการรับรู้ และยอมรับในสังคมผ่านการควบคุมของวาทกรรม
- วรรณกรรมวิจารณ์แนวโครงสร้างนิยม จึงมีหลักการวิจารณ์คล้ายคลึงกับแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์โครงสร้างที่ซ่อนอยู่ในวรรณกรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

